

Пољопривредне
саветодавне и
стручне службе
Републике Србије

The Republic of Serbia
Ministry of Agriculture,
forestry and water management

Република Србија
Министарство пољопривреде,
шумарства и водопривреде

Обука и усавршавање пољопривредних саветодаваца и пољопривредних произвођача за територију Републике Србије без АП Војводине

Модул 3: Концепт руралног развоја у функцији развоја аграрног предузетништва и села у Републици Србији

Циљеви модула

1. Разумевање савременог концепта руралног развоја.
2. Разумевање улоге диверзификације руралне економије у стратегијама развоја села.
3. Јачање улоге саветодаваца у локалним процесима развоја.

Обука и усавршавање пољопривредних саветодаваца
и пољопривредних произвођача

ЗНАЧАЈ ТЕМЕ

Обука и усавршавање пољопривредних саветодаваца
и пољопривредних произвођача

ЗНАЧАЈ ТЕМЕ

ЗА РУРАЛНА ПОДРУЧЈА

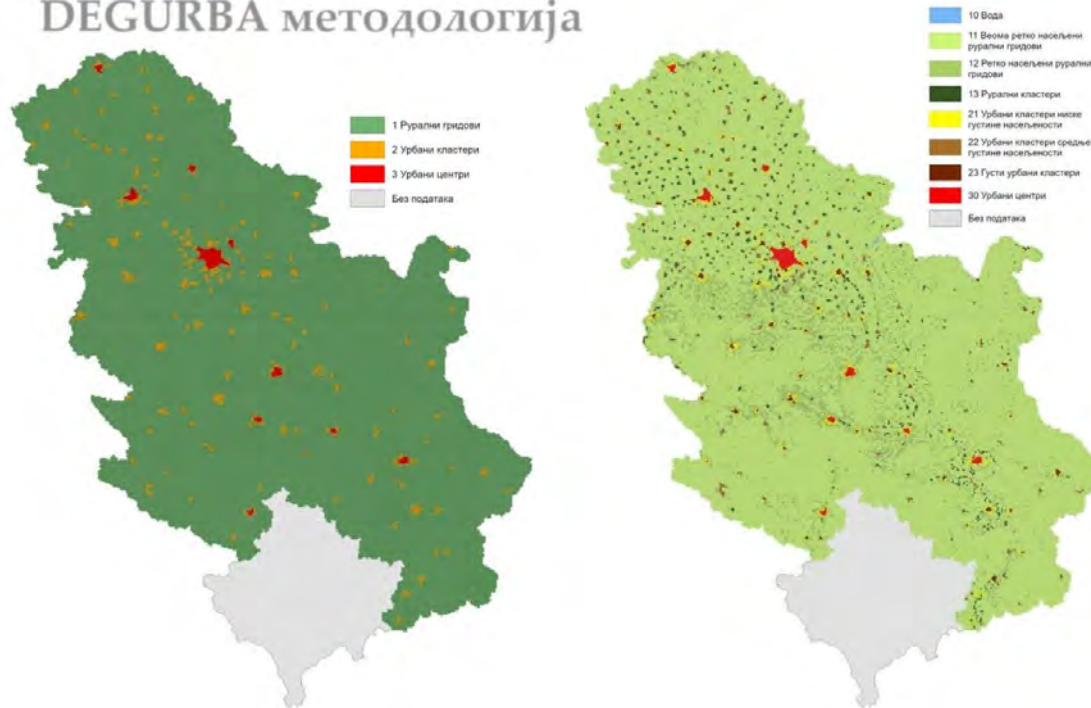
Стратешки значај пољопривреде у економији Србије

- Пољопривреда (укључујући агроиндустрију), учествује са $\approx 3,8\%$ у БДП-у и $\approx 13,3\%$ укупне запослености – и даље један од кључних стубова економије.

Демографски изазови који обликују будућност села

- Депопулација – у последње две деценије више од 1.000 села изгубило преко 20% становништва.
- Смањење броја активних газдинстава, старосна структура неповољна (носилац газдинства у просеку 61 година).
- Миграције младих и женских чланова домаћинстава утичу на пад економске и социјалне виталности.

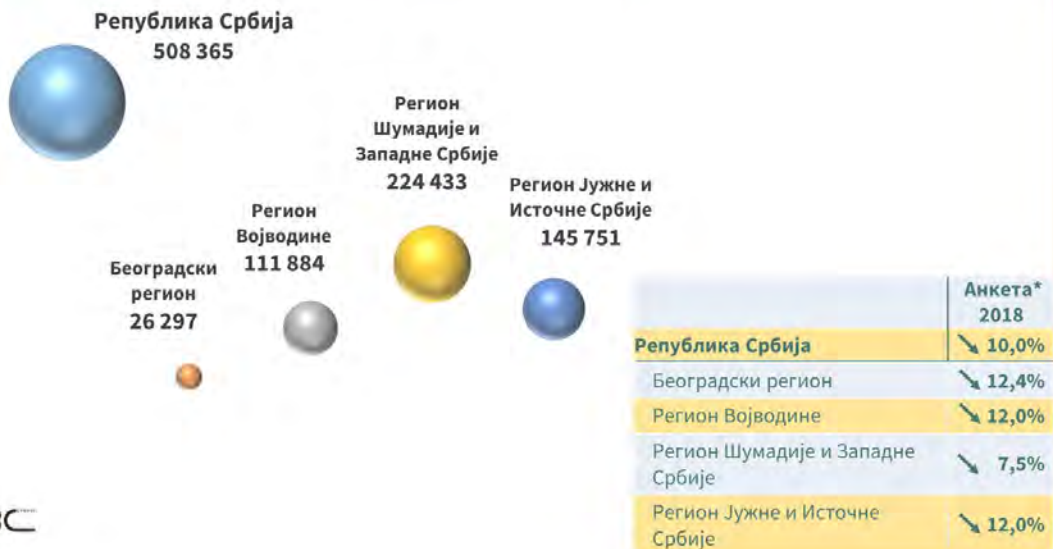
DEGURBA методологија

Просечно газдинство у Републици Србији

Пољопривредна газдинства по регионима

Обука и усавршавање пољопривредних саветодаваца и пољопривредних произвођача

ЗНАЧАЈ ТЕМЕ

ЗА РУРАЛНА ПОДРУЧЈА

Потреба за новим
моделима
запошљавања и
приходовања

Пољопривреда
више не може бити
једини ослонац
прихода – посебно
у малим и средњим
газдинствима.

Диверзификација
(туризам, прерада,
занати, дигитални
послови) постаје
услов опстанка
многих руралних
подручја.

Рурални туризам и
аграрно
предузетништво
нуде простор за
иновације,
запошљавање
жена и младих и
останак у селу.

Обука и усавршавање пољопривредних саветодаваца
и пољопривредних произвођача

ЗНАЧАЈ ТЕМЕ

ЗА САВЕТОДАВЦЕ

Саветодавац је прва линија подршке руралној заједници

- Саветодавци су први контакт газдинстава са институцијама, информацијама, финансијским инструментима и могућностима развоја.
- Саветодавне препоруке директно утичу на економске одлуке стотина пољопривредника.

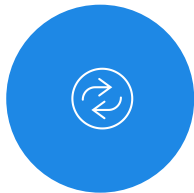
Нови задаци ПССС превазилазе „класично саветовање“

- Рурални развој тражи знања о: диверзификацији делатности, локалним ланцима вредности, руралном туризму, финансијама, пројектима и маркетингу, умрежавању актера (пољопривредници, општине, институције, удружења).
- Саветодавци постају фасилитатори развоја локалне економије, а не само технички консултанци.

Улога ПССС у задржавању становништва на селу

- Правовремена саветодавна подршка може значајно утицати на одлуку младих да остану на газдинству, покрену нову делатност, искористе доступне подстицаје.
- Саветодавци постају кључни актери борбе против депопулације.

Аграрно предузетништво и рурални туризам отварају нове могућности за ПССС

- Саветодавци могу да помогну газдинствима да: осмисле нову услугу, повежу производњу са туризмом, креирају локални бренд, приступе финансијама.
- На тај начин ПССС подржава економско јачање целе заједнице, а не само пољопривредну производњу.

Обука и усавршавање пољопривредних саветодаваца
и пољопривредних произвођача

Рурални туризам и аграрно предузетништво као покретачи развоја

Обука и усавршавање пољопривредних саветодаваца
и пољопривредних произвођача

Шта је рурални туризам?

Слобода у дефинисању појма.

- Потрага за дефиницијом руралног туризма са собом носи **трагање за вредносним системом** који треба да буду у основи развоја руралног туризма и процеса управљања овом темом.

UNWTO Дефиниција:

- 'Врста туристичке активности у којој је **искуство посетиоца** повезано са **широким спектром производа** који су генерално повезани са активностима заснованим на природи, са пољопривредом, руралним стилем живота/културом, пецањем и разгледањем.

Активности руралног туризма се одвијају у неурбаним (руралним) подручјима са следећим карактеристикама:

- а) ниска густина насељености,
- б) пејзаж и коришћење земљишта којим доминирају пољопривреда и шумарство и
- в) традиционална друштвена структура и начин живота.'

Обука и усавршавање пољопривредних саветодаваца
и пољопривредних произвођача

Шта је рурални туризам?

Туристичке активности засноване на:

1. Пољопривреди (agri-tourism)
2. Природи (eco-tourism, outdoor туризам)
3. Културном и нематеријалном наслеђу (културни туризам)
4. Гастрономији и локалним производима (гастро туризам)
5. Начину живота руралних заједница

Кључна карактеристика:

Рурални туризам не замењује, већ унапређује традиционалне економске делатности у селу.

Обука и усавршавање пољопривредних саветодаваца
и пољопривредних произвођача

Рурални туризам – Почеци, Европа

1. Појединци инспирисани романтизмом идилично село као 'уточиште'.
2. Швајцарска – лечење – Arosa i Davos

Карл Бедекер 1844. штампање туристичког водича кроз Швајцарску.

- Arosa је као лечилиште основао немачки лекар 1883. године (неколико домаћинстава), а први санаторијум је отворен 1888. Од 1900. године постепено се развија као зимовалиште. Године 1938. изграђене су прве жичаре.
- 1853. године немачки лекар Александар Шпенглер дошао је на коњу од Цириха до изолованог Давоса. 875. године први пут је било више зимских гостију на третманима него летњих гостију.

Обука и усавршавање пољопривредних саветодаваца
и пољопривредних произвођача

Рурални туризам – Почеци, Европа

Крајем 20. века, због градских услова живота (бука, гужва, стрес) поприма данашњи облик.

1951. почетак савременог руралног туризма.

Прованса у Француској, Ville de la Javie, сенатор Емил Обер покренуо пилот пројекат организације пружања туристичких услуга у сеоским домаћинствима.

- Стара, традиционално изграђена, а напуштена штала у власништву локалних сточара претворена у дом, односно сеоску кућу за одмор. Од те мале кућице, на којој је пилот пројекат реализован, кренуо је развој савременог руралног туризма.

1952. - француско Министарство пољопривреде додељује подстицаје за пољопривреднике који су се почели бавити сеоским туризмом, а банке Credit Agricole и Credit Hotelier додељују кредите по повољним условима за развој руралног туризма.

1955. - формирано удружење сеоског туризма Француске.

2000. - светски форум руралног туризма у Перуђи

РАДНА СНАГА

Највише младих носилаца
газдинстава (до 40 година) има
17 300

37%

Од укупног броја пољопривредних газдинстава
друге профитабилне активности је обављало
63 684

13%

Највеће учешће пољопривредних
газдинстава која су обављала
друге профитабилне активности

16%

Сезонска радна снага
на пољопривредним
газдинствима
(ГРЈ 24 324)

Учешће жена
(ГРЈ 8 804)

36%

Стално запослени
на газдинствима
правних лица и
предузетника

23 074 лица
(ГРЈ 19 606)

Учешће жена
(ГРЈ 4 659)

24%

Образовање управника

53,7%

Искуство
стечено праксом

38,1%

Средња
школа

7,9%

0,3% Курсеви
из области
пољопривреде

Виша школа
или факултет

Дистрибуција газдинстава према обављању других профитабилних активности

26,2%

Прерада
воћа и поврћа

9,5%

Прерада
меса

26,0%

Прерада
млека

1,4%

Туризам

10,0%

Активности у
шумарству

Обука и усавршавање пољопривредних саветодаваца и пољопривредних произвођача

Зашто је рурални туризам стратешки важан?

Економски ефекти

Доноси додатни извор
прихода домаћинствима

Генерише локалну
потрошњу (храна, услуге,
занати, производи)

Ублажава сезонске
ризике у пољопривреди

Повећава вредност
земљишта и
инфраструктуре

Друштвени ефекти

Јача осећај идентитета и
поноса у селу

Подстиче укључивање
жена и младих

Обезбеђује разлог за
останак у заједници

Унапређује друштвену
кохезију

Еколошки ефекти

Подстиче очување
пејзажа

Уводи економске праксе
ниског негативног утицаја
на окружење

Вреднује биодиверзитет
као ресурс

Циркуларна економија и
регенеративни туризам
као део туристичке понуде

Обука и усавршавање пољопривредних саветодаваца и пољопривредних произвођача

Правни оквир

1. Стратегија развоја туризма РС 2016–2025.
2. <https://mtt.gov.rs/extfile/sr/759/strategija.pdf>
3. „Потенцијалне пословне могућности за предузетнике и њихова предузећа: 9) велике могућности руралног туризма. У 2014. години, према EUROSTAT-у, свега 506 страних туриста је посетило објекте руралног туризма. Неопходно је, у складу са овом стратегијом и Програмом развоја одрживог руралног туризма у Републици Србији, подржати комерцијалне програме **обуке сеоских газдинстава која су заинтересована за сеоски туризам**, разне моделе партнерстава са регистрованим сеоским газдинствима којима ће се повезати ресурси, знање и вештине. Посебно треба указати на могућност коришћења подстицајних програма финансирања развоја сеоског туризма из IPARD програма ЕУ, којим је предвиђено коришћење око 18 милиона EUR за развој сеоског туризма.“

Обука и усавршавање пољопривредних саветодаваца и пољопривредних произвођача

Правни оквир

1. ЗАКОН О ТУРИЗМУ („Сл. гласник РС“, бр. 17/2019)

2. https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_turizmu.html

Члан 41. Туристичка организација јединице локалне самоуправе обавља послове:9) посредовања у пружању услуга у домаћој радиности и сеоском туристичком домаћинству;

Члан 112. Регистар туризма води Агенција за привредне регистре.У Регистру туризма евидентирају се: 9) лица која пружају услуге у домаћој радиности; 10) лица која пружају услуге у сеоским туристичким домаћинствима;

Обука и усавршавање пољопривредних саветодаваца
и пољопривредних произвођача

Правни оквир

1. ЗАКОН О УГОСТИТЕЉСТВУ („Сл. гласник РС“, бр. 17/2019)

2. <https://www.paragraf.rs/propisi/zakon-o-ugostiteljstvu.html>

3. Члан 2.

12) сеоско туристичко домаћинство је објекат или група објеката у којем се пружају услуге смештаја, припремања и услуживања хране, пића и напитака или само услуге смештаја, који се налази у руралном (сеоском) окружењу са елементима локалног обележја и наслеђа;

Члан 17. - Врсте угоститељског објекта за смештај су... сеоско туристичко домаћинство.

Члан 18. - Категоризација угоститељских објеката.

Члан 30.-36. - Угоститељске услуге у угоститељским објектима домаће радиности и сеоском туристичком домаћинству.

Обука и усавршавање пољопривредних саветодаваца и пољопривредних произвођача

Правни оквир

1. ЗАКОН О УГОСТИТЕЉСТВУ („Сл. гласник РС“, бр. 17/2019)

Члан 30. Физичко лице у угоститељском објекту сеоског туристичког домаћинства услугу припремања и услуживања хране, пића и напитака (засноване на производима које је претежно сам произвео) може да пружа само кориснику услуге коме пружа услугу смештаја. Изузетно, организованој туристичкој групи до 50 путника која не користи услуге смештаја.

Физичко лице у угоститељском објекту домаће радиности може да пружа само угоститељске услуге смештаја.

У оквиру сеоског туристичког домаћинства угоститељ може да пружа угоститељске услуге смештаја на отвореном у привремено постављеној опреми за камповање до 20 камп парцела, за највише 30 корисника услуга.

Обука и усавршавање пољопривредних саветодаваца и пољопривредних произвођача

Правни оквир

1. ЗАКОН О УГОСТИТЕЉСТВУ („Сл. гласник РС“, бр. 17/2019)

Члан 32. Пружалац угоститељске услуге у угоститељском објекту домаће радиности и сеоског туристичког домаћинства мора бити власник, односно сувласник, члан породичног домаћинства власника, односно сувласника (уз писану сагласност другог сувласника или власника), тог смештајног објекта. Пружалац смештаја на отвореном мора бити власник, односно сувласник тог земљишта.

Члан 33. Пружање услуга директно или преко посредника. Пружалац мора да испуњава здравствене услове и редовно обавља здравствене прегледе.

Члан 71. боравишну таксу плаћа угоститељ, који као физичко лице пружа услуге смештаја у објектима домаће радиности и сеоском туристичком домаћинству у утврђеном годишњем износу на прописан начин.

Обука и усавршавање пољопривредних саветодаваца
и пољопривредних произвођача

Правни оквир

1. ПРАВИЛНИК О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА УГОСТИТЕЉСКЕ ДЕЛАТНОСТИ, НАЧИНУ ПРУЖАЊА УГОСТИТЕЉСКИХ УСЛУГА, РАЗВРСТАВАЊУ УГОСТИТЕЉСКИХ ОБЈЕКТА И МИНИМАЛНО ТЕХНИЧКИМ УСЛОВИМА ЗА УРЕЂЕЊЕ И ОПРЕМАЊЕ УГОСТИТЕЉСКИХ ОБЈЕКТА („Сл. гласник РС“, бр. 48/2012 и 58/2016)

<https://www.paragraf.rs/propisi/pravilnik-uslovima-nacinu-obavljanja-ugostiteljske-delatnosti-nacinu-pruzanja-ugostiteljskih.html>

2. ПРАВИЛНИК О СТАНДАРДИМА ЗА КАТЕГОРИЗАЦИЈУ УГОСТИТЕЉСКИХ ОБЈЕКТА ЗА СМЕШТАЈ („Сл. гласник РС“, бр. 83/2016 и 30/2017)

<https://www.paragraf.rs/propisi/pravilnik-standardima-kategorizaciju-ugostiteljskih-objekata-smestaj.html>

Обука и усавршавање пољопривредних саветодаваца
и пољопривредних произвођача

Подршка за пружаоце услуга

1. Уредба о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2025. години:
8/2025-3, 12/2025-4, 21/2025-4, 42/2025-9, 71/2025-3, 81/2025-9, 93/2025-4, 95/2025-3

<https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/vlada/uredba/2025/8/1/reg>

Члан 8., тачка 3) подстицаје за диверсификацију дохотка и унапређење квалитета живота у руралним подручјима у укупном износу од 420.002.000 динара.

2. ИПАРД, Мера 7, Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања

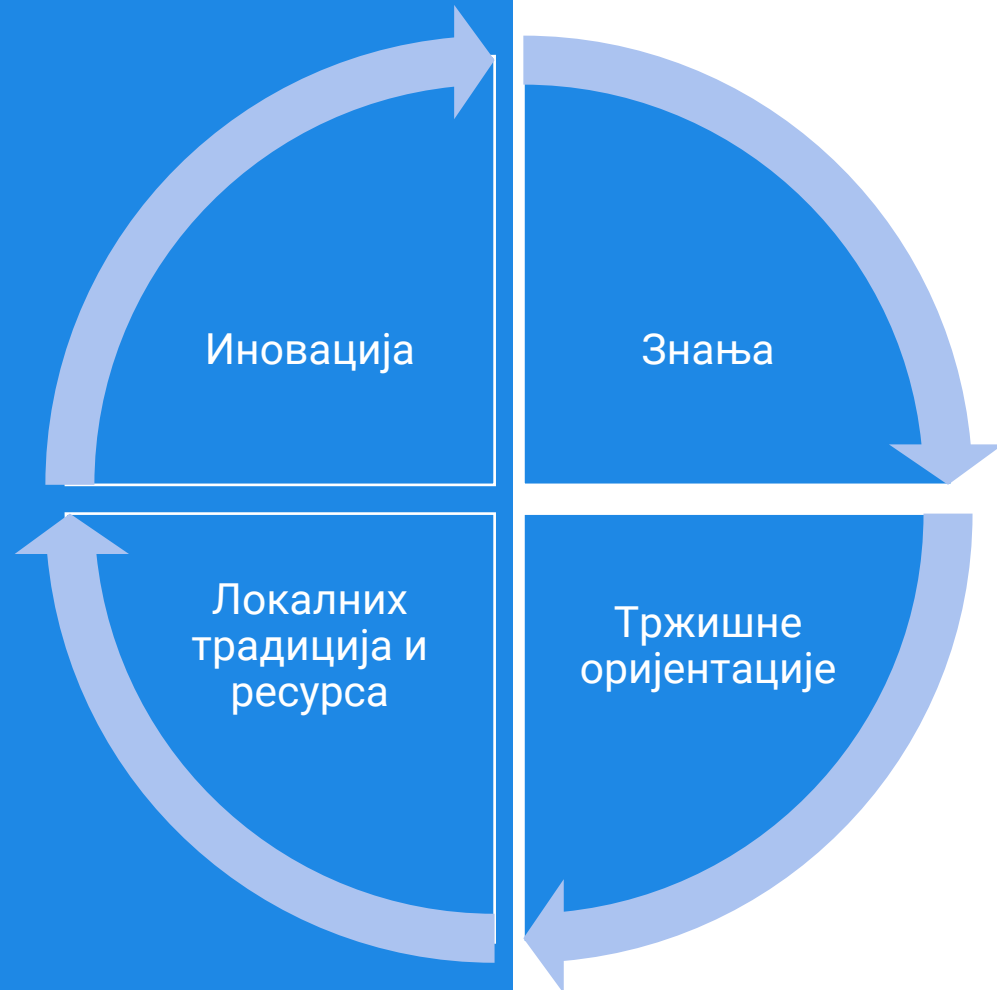
<https://uap.gov.rs/mera-7-diverzifikacija-poljoprivrednih-gazdinstava-i-razvoj-poslovanja/>

Обука и усавршавање пољопривредних саветодаваца и пољопривредних произвођача

Шта је аграрно / рурално предузетништво?

Дефиниција

Аграрно и рурално предузетништво обухвата покретање и развој економских активности заснованих на локалним ресурсима — пољопривредним, природним, културним и људским — са циљем стварања нове вредности и побољшања квалитета живота на селу.

Кључне карактеристике:

- Висока флексибилност и прилагодљивост.
- Нагласак на додатој вредности (прерада, услуге).
- Фокус на тржишним нишама.
- Ослањање на локалне специфичности и аутентичност.

Шта га разликује од „обичне пољопривреде“?

- Производња није крајњи циљ → већ део ширег бизнис модела.
- Укључује туристичке, прерађивачке, занатске, дигиталне и услужне делатности.
- Ослања се на брендирање, причу, традицију и маркетинг.

Обука и усавршавање пољопривредних саветодаваца
и пољопривредних произвођача

Типологија аграрног и руралног предузетништва

Прерађивачко предузетништво

- Сиреви, сушено месо, сокови, џемови, craft производи.

Туристичко предузетништво

- Смештај, гастро туризам, outdoor активности.

Еко-предузетништво

- Органска производња, еко-туризам, биљне културе, биодиверзитет.

Креативна и културна економија

- Рукотворине, уметност, традиционални занати.

Дигитално рурално предузетништво

- Е-трговина, маркетинг, дигиталне услуге, IT стартапи из села.

Социјално предузетништво

- Укључивање рањивих група, женског предузетништва, младих и старијих.

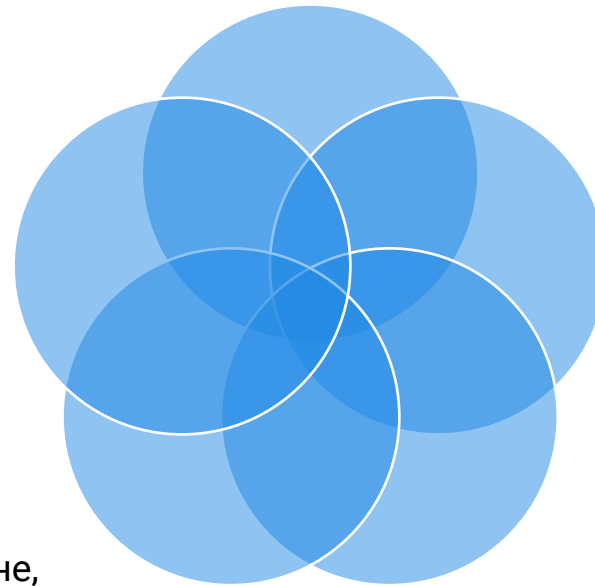
Обука и усавршавање пољопривредних саветодаваца
и пољопривредних произвођача

Ко су рурални предузетници?

Пољопривредници
који шире делатност
(прерада, туризам,
гастро понуда).

Домаћинства која
развијају смештај,
гастрономију,
outdoor
активности.

Жене у руралним
подручјима — често
носиоци услуга и
креативних
делатности.

Занатлије,
произвођачи хране,
уметници.

Млади —
иноватори,
дигитални
радници, стартапи
у пољопривреди.

Обука и усавршавање пољопривредних саветодаваца
и пољопривредних произвођача

Како аграрно/рурално предузетништво покреће развој?

Додата вредност

- Прерада + маркетинг + туристичка понуда → 3–5x већи приход у односу на сирову производњу.

Нова запошљавања

- Посебно за:
- жене,
- младе,
- сезонске раднике,
- старије особе у локалној заједници.

Локални ланци вредности

- Приход остаје у селу → множи се кроз друге активности (угоститељство, занати, транспорт).

Дигитализација

- Е-трговина и онлајн маркетинг омогућавају малим произвођачима да продају шире од локалног тржишта.

Очување културног и природног наслеђа

- Аутентичност постаје економски ресурс.

Rural Development

Обука и усавршавање пољопривредних саветодаваца
и пољопривредних произвођача

Питања и одговори

10 минута

Спремни смо да одговоримо на сва Ваша питања и да
продискутујемо уколико Вам је нешто било нејасно у вези са
контролерима за наводњавање.

Обука и усавршавање пољопривредних саветодаваца
и пољопривредних произвођача

Хвала

НА ПАЖЊИ

www.ifvcns.rs

www.nsseme.com

branislav.milic74@gmail.com